Ügyszám: 739/P/2008-3.

[…]

Tisztelt Címzett!

Ön 2008. május 6-án kelt levelében beadvánnyal fordult az Adatvédelmi Biztos Irodájához, és a munkahelyén kialakítani kívánt adatkezelés jogszerűségét tartotta a személyes adatok védelméhez való jog oldaláról sérelmesnek. Beadványa szerint, a munkáltatója munkaügyi adatkezeléshez kérte hozzájárulását, melyet megtagadott.

Az Ön kérdése a beadványban ismertetett munkaügyi eljárással kapcsolatosan az volt, hogy a kért nyilatkozat sérti-e az Ön jogait, illetőleg hogy amennyiben nem írja alá a nyilatkozatot, akkor a munkáltató kilátásba helyezhet-e hátrányt, így bonusz elvesztését. A feltett kérdésben a következő általános állásfoglalás adható:

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 3. § (1) bekezdése értelmében személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett személy hozzájárult, vagy ha azt törvény elrendelte.

Az Avtv. 2. § 1. pontja értelmében személyes adat bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható.

A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 3. § (4) bekezdése értelmében a munkáltató a munkavállalóra vonatkozó tényt, adatot, véleményt harmadik személlyel csak törvényben meghatározott esetben vagy a munkavállaló hozzájárulásával közölhet. A munkavállalóra vonatkozó adatok statisztikai célra felhasználhatók és statisztikai célú felhasználásra - személyazonosításra alkalmatlan módon - átadhatók.

Az idézett törvényi rendelkezések értelmében a munkáltató a munkavállaló személyes adatát harmadik személynek, így a munkáltató tulajdonosának, vagy a tulajdonos más vállalatának csak akkor továbbíthatja, ha ahhoz az érintett személy hozzájárult.

Az Avtv. 2. § 6. pontja értelmében hozzájárulás az érintett kívánságának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok - teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez.

Az Avtv. 6. § (2) bekezdése értelmében az érintettet - egyértelműen és részletesen - tájékoztatni kell az adatai kezelésével kapcsolatos minden tényről, így különösen az adatkezelés céljáról és jogalapjáról, az adatkezelésre és az adatfeldolgozásra jogosult személyéről, az adatkezelés időtartamáról, illetve arról, hogy kik ismerhetik meg az adatokat. A tájékoztatásnak ki kell terjednie az érintett adatkezeléssel kapcsolatos jogaira és jogorvoslati lehetőségeire is.

Az Avtv 9. §-a szabályozza a személyes adatok külföldre történő adattovábbításának részleteit. Ennek értelmében személyes adat az országból - az adathordozótól vagy az adatátvitel módjától függetlenül - harmadik országban lévő adatkezelő vagy adatfeldolgozó részére akkor továbbítható, ha ahhoz az érintett kifejezetten hozzájárult, vagy azt törvény lehetővé teszi, és a harmadik országban az átadott adatok kezelése, illetőleg feldolgozása során biztosított a személyes adatok megfelelő szintű védelme. A személyes adatok megfelelő szintű védelme akkor biztosított, ha

a) az Európai Közösségek Bizottsága - külön törvényben meghatározott jogi aktus alapján - megállapítja, hogy a harmadik ország megfelelő szintű védelmet nyújt,

b) a harmadik ország és a Magyar Köztársaság között az érintetteknek a 11. § szerinti jogai érvényesítésére, a jogorvoslati jog biztosítására, valamint az adatkezelés, illetve az adatfeldolgozás független ellenőrzésére vonatkozó garanciális szabályokat tartalmazó nemzetközi szerződés van hatályban, vagy

c) a harmadik országbeli adatkezelő vagy adatfeldolgozó az adatkezelés vagy adatfeldolgozás szabályainak ismertetésével igazolja, hogy az adatkezelés vagy adatfeldolgozás során megfelelő szinten biztosítja a személyes adatok védelmét, az érintettek jogait és azok érvényesítését, különösen, ha az adatkezelést vagy az adatfeldolgozást az Európai Unió Bizottsága külön törvényben meghatározott jogi aktusának megfelelően végzi.

Az EGT-államokba irányuló adattovábbítást úgy kell tekinteni, mintha a Magyar Köztársaság területén belüli adattovábbításra kerülne sor.

A kialakult adatvédelmi gyakorlat értelmében, amennyiben a külföldre történő adattovábbítás célállomása olyan ország, mely nem biztosítja az megfelelő védelmi szintet, erről – vagyis az adatkezeléssel járó esetleges jogszabálysértések kockázatáról – tájékoztatni kell az érintett személyt, aki ez után adja meg a törvény által minősített, „kifejezett hozzájárulását". Amennyiben ez a tájékoztatás elmarad, az érintett nincs abban a döntéshozatali helyzetben, hogy megítélje, milyen kihatással lehet jogaira a külföldön történő adatkezelés, mely a tájékozottság meglétét kizárja.

Az Avtv. 17. § (2) bekezdése értelmében azt, hogy az adatkezelés a jogszabályban foglaltaknak megfelel, az adatkezelő köteles bizonyítani.

A beadványa mellékleteként eljutatott a „Munkavállalói adatvédelmi nyilatkozat" c. dokumentum (a továbbiakban: nyilatkozat) a következő rendelkezést tartalmazza:

„A Munkáltató tájékoztatja a Munkavállalót, hogy az Amerikai Egyesült Államok, valamint a Fülöp-szigetek megítélése adatvédelmi szempontból olyan 3. országnak minősül, amely a személyes adatok védelmére kevésbé nyújt védelmet."

Az ismertetett rendelkezés tartalma nehezen érthető, nem tartalmaz elégséges adatot annak megállapítására, hogy az érintett átláthassa személyes adatainak további sorsát, ezért ellentétes az Avtv. rendelkezéseivel.

A tájékoztató azt a képet vázolja, mintha az ismertetett országok jogrendszere tartalmazna személyes adatok védelmére utaló munkajogi szabályozást, ugyanakkor ez a szabályozás az Európai Unió adatvédelmi szabályainál kisebb védelmet biztosít. A munkavállaló a nyilatkozat aláírásakor nincs abban a helyzetben, hogy ennek a képnek a valódiságáról meggyőződjön.

Nem oktatja ki a nyilatkozat a munkavállalót olyan jogi kérdések tárgyában sem, mint hogy mely területek minősülnek harmadik országnak, illetőleg, mi az Avtv. 9. §-ában szabályozott elégséges szolgáltatás tartalma.

A nyilatkozat a fentieken túl további rendelkezésekben is sérti az érintett személyes adatok védelméhez való jogát. A nyilatkozat rendelkezése értelmében:

„A Munkavállaló ezennel hozzájárulását adja ahhoz, hogy a …. és/vagy a Munkáltató – az alábbiakban meghatározott célból – a jelen Nyilatkozat 1. számú, időről-időre módosítandó mellékletében foglalt személyes adatait (a továbbiakban: „Személyes Adatok") kezelje és feldolgozza…"

A korábban ismertetett Avtv. 6. § (2) bekezdése értelmében az érintettet a hozzájárulás megadása előtt pontosan tájékoztatni kell arról, hogy mely adatot, milyen célból kíván a munkáltató kezelni. A nyilatkozat idézett kitétele az adatok körét az 1. számú mellékletre hivatkozva adja meg, melyet a hozzájárulás megadása után módosítani kívánnak. Ez az utólagos módosítás egy új adatkezelést eredményez, melyhez ismételten meg kell kérni az

érintett hozzájárulását, az előzetes hozzájárulás megkérése ellentétes az Avtv. rendelkezéseivel.

A nyilatkozat értelmében „*a Munkavállaló tudomásul veszi, hogy a … és/vagy a Munkáltató, a hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelően, Személyes adatait a Munkavállaló nyugdíjba vonulásáig köteles megőrizni, ezért a Személyes Adatok törlésére eddig az időpontig nincs lehetősége.”*

A hivatkozott rendelkezés hatálya kérdéses, azt nem rendezi egyértelműn a dokumentum. Kérdéses az, hogy a rendelkezés a továbbított adatok kezeléséről szól, vagy a munkáltatónál már meglévő munkaügyi nyilvántartásról. Az előbbi jogalapját az érintett hozzájárulása képezi, mely esetben meg kell szüntetni az adatkezelést, ha az érintett élve az Avtv. 11. §-ában rögzített jogával, visszavonja a hozzájárulását.

Amennyiben a rendelkezés a meglévő munkaügyi nyilvántartásra vonatkozik, ellentétes az Avtv. 5. §-ában rögzített célhoz kötött adatkezelés elvével. Ennek értelmében személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie e célnak. Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig.

Az ismertetett rendelkezés értelmében egyes személyes adatok kezelésének időtartalmát egyesével, önállóan kell megállapítani, a munkaügyi nyilvántartásra egységes adatkezelési határidőt megállapítani – a kezelt adatok tekintetbe vételével – ellentétes lehet a célhoz kötött adatkezelés elvével, tekintettel arra, hogy egyes adatok kezelése cél nélküli lehet.

Beadványában a fentieken túl állásfoglalást kért abban a tekintetben, hogy a munkáltató kilátásba helyezhet-e valamilyen hátrány beálltát a munkavállalói hozzájárulás elmaradása esetén. A kérdésre a nemzetközi gyakorlat azt a választ adja, hogy az érintett csak akkor adhatja meg tájékozott hozzájárulását a személyes adatai kezeléséhez, ha a nyilatkozata megadásának, illetőleg megtagadásának következményeit ismeri. A hozzájárulás megtagadása esetén azonban nem tekinthető jogszerűnek az a fenyegetettség érzés keltése, amit a beadványában ismertetett, nevesen, hogy a munkavállaló magatartásának *„más következménye is lehet”.*

Aggályos lehet továbbiakban az a munkáltatói gyakorlat, melynek következtében a munkavállaló „*üzletel*” személyes adataival, vagyis megadja hozzájárulását annak fejében, hogy egzisztenciális helyzete ne romoljon. Ez okból a munkaügyi adatkezelések jogszerűségének a megítélésekor nem csupán az érintett hozzájárulásának a meglétét kell vizsgálni, hanem azt is, hogy az adatkezelés megfelel-e a célhoz kötött adatkezelés elvének.

Budapest, 2008. június 9.

Üdvözlettel,

az adatvédelmi biztos jogkörében eljárva:

Dr. Szabó Máté

az állampolgári jogok országgyűlési biztosa